

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Belediye Başkanlarına yönelik gözaltı, tutuklama, görevden alma ve belediyelere kayyım atanmasına dair yaşanan gelişmelerin evrensel hukuk normları çerçevesinde değerlendirilerek seçilmişlerin görevden alınma yöntemlerinin irdelenmesi ve söz konusu durumun yarattığı telafisi imkânsız zararların tespiti ve araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.
31.10.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HEDEP Grup Başkanvekili
Erzurum Milletvekili

GEREKÇE

Geçtiğimiz yerel seçimlerin hemen akabinde, İçişleri Bakanlığının kararları ile kayyımlar belediyelere atanmıştı. Bu kararlar çerçevesinde, 18.09.2019'da Erzurum-Karayazı ilçe belediye eş başkanı Melike Göksu'nun tutuklanması gerekçe edilerek görevinden uzaklaştırılmıştır.

Erzurum Valiliği'nden yapılan açıklamada, HDP'li Karayazı Belediye Başkanı Melike Göksu'nun, gözaltına alınması göz önünde bulundurularak, Anayasanın 127. Maddesi ile Belediye Kanunu'nun 47. Maddesi'ne istinaden İçişleri Bakanlığının onayıyla geçici olarak görevinden uzaklaştırıldığı belirtilmiş ve Kaymakam Mesut Tabakcioğlu, belediye başkan vekili olarak görevlendirilmişti. 19/08/2021 tarihli ve 2021/412 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de kaymakamlığa Muammer Sarıdoğan atanmıştır.

Haklarında yalnızca soruşturma ve kovuşturma aşamasında olan, dolayısıyla kesinleşmiş bir yargı kararının söz konusu olmadığı bir durumda belediye başkanlarının görevden alınması yasal değildir. Öte yandan belediye başkanlarına isnat edilen suçlamaların ifade hürriyeti kapsamında olan suçlar olduğu, görevlerine ilişkin olmadığı hususu da Bakanlık açıklamasından anlaşılmaktadır.

Öte yandan 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleşen seçimler öncesinde ise Sayıştay raporları kamuoyuna açıklanmış ve kayyımların belediyeleri trilyonlarca zarara uğrattığının belgeleri ortaya çıkmıştı. Kayyım uygulamalarının olumsuzlukları söz konusu yolsuzluklarla birleşince yerel seçimlerde yine halk iradesini kendisini gerçek manada temsil edecek olan adaylardan yana kullanmış ve böylelikle belediyeler gerçek sahiplerine teslim edilmişti. Göreve gelen HDP'li belediye başkanları ise kayyımlardan devraldıkları belediyelerde yapılan akıl almaz harcamaları kamuoyuna duyurmuştu. Başlı başına bu durum dahi, kayyım uygulamalarının zararlı olduğunun göstergesi olmuştu.

Bir diğer husus da YSK tarafından adaylıkları konusunda hiçbir tartışma bulunmayan, aday gösterirken ve ardından seçilen, seçildikten sonra mazbataları verilen belediye başkanlarının 4 ay gibi bir süre zarfında neredeyse göreve gelir gelmez görevden alınmaları aynı zamanda YSK kararına dolayısıyla yargıya da açık müdahale teşkil etmesidir.

Belediye Kanununun 47. maddesi belediye başkanlarının görevleriyle ilgili suçlar nedeniyle görevden geçici uzaklaştırılabileceğini ifade etmektedir. Bu suçların tamamı ise seçimden önce ve gerekçe olarak kullanılamazlar. Üstelik bu suçlamaların neredeyse tamamı (terör propagandası ve örgüt üyeliği-yöneticiliği), AİHM ve AYM tarafından ölçüsüz ve aşırı yorum olarak nitelendirilebilecek hususlardandır. Bakanlığın açıklamasında yer alan ve seçimden sonraki dönemi kapsayan suçlamalar ise hukuki değildir.

Yerel yöneticilerin görevden alınması ve kayyım atanmasını gerektirecek hukuksal bir dayanağın olmadığına da altını çizerek halk iradesi ile seçilen temsilcilerin maruz kaldığı uygulama halkın kararına ve demokrasiye ters düşmektedir. Yerel yöneticiler halkoyu ile göreve geldiklerinden bu uygulama Anayasa başta olmak üzere taraf olunan uluslararası sözleşmelere ve seçim mevzuatına aykırıdır. Yerel yöneticileri görevden alacak olan halkın iradesi; görevden alınma yöntemi de demokratik seçimlerdir. Seçme ve seçilme hakkı yok sayılarak bir bölge üzerinde kurulmaya çalışılan bürokratik-askeri hâkimiyet, hukuken başka bir rejime tekabül etmektedir. Bu uygulamanın anayasa ile güvence altına alınmış olan seçme ve seçilme hakkına aykırı oluşu, ülkede demokrasi ve demokratik yollarla seçme hakkına doğrudan müdahale teşkil etmektedir.

Türkiye'nin kısa siyasi tarihine baktığımızda seçilmiş yerel yöneticilerin görevleri sadece darbe dönemlerinde atanmışlar tarafından yürütülmüştür. 1980-83 yılları arasında varlığını sürdüren askeri cunta döneminde askerler ve bürokratlar yerel yönetimleri fiilen devralmışlardır. Oysa mevcut iktidar, darbe girişimi ve ardından ilan edilen OHAL'i gerekçe göstererek seçimlerde kazanmamış olduğu yerel yönetimleri rövanşist bir bakış açısı ile iktidara yakın saflarda oldukları tüm kamuoyunun malumu olan kaymakam ve valileri kayyım atayarak yerel yönetimleri denetimi altında tutma saiki ile yasalara aykırı işlemler tesis etmektedir. Bu uygulamaların ise demokrasi ile yasalarla ilintisi olmadığı gibi halk iradesini yok saymak gibi

son derece tehlikeli bir yanı olduğu da kuşku götürmemektedir. Bu bahisle belediyelere ve belediye başkanlarımıza yönelik hukuk dışı uygulamaların değ erlendirilmesi, araştırılması, ÷lkeye ve ÷lke demokrasisine verdiğ i zararların tespit edilmesi ve alınacak olan önlemlerin ivedilikle belirlenmesi çalışmalarının; halk iradesinin temsil edildiğ i bu çatı altında gerçekleştirilmesi demokrasinin gelişmesine sunacağ i katkı açısından da son derece mühimdir.